

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto III - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din

TRST četrtek, 11. septembra 1947

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefon: Uredništvo 93-806 in 93-808 - Uprava 93-807

Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm vrstice v širini enega stolpca:
trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.

NAROCNINA
Cena A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, celoletna 2400
lir; Cena B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLR: 55, 165, 330, 650 din.
Cekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-516; Re-
ka 45-301; Ljubljana 60-4041-30.

Posiljanje plačano v gotovini
Spodajne in abon. postale

Štev. 691

Napad na jugoslovanskega vojaka v ulici Carducci

Včeraj zvečer ob 19.15 sta dva jugoslovanska vojaka, člana jugoslovanskega odreda in pevskega zbora, ki redno nastopajo v radiu že od maja 1945, mimo po ulici Carducci mimo "Mio" bara. Kar jima priletita v hrbet dve streljani; ni mogoče niti pogledati, kdo ju je napadel, ko je že udaril tov. Mikulica s pestjo po glavi neki ameriški vojak, tako da mu je zalila kri obraz. Ameriški vojak ne bo umaknila iz Sredozemlja niti po podpisu mirovne pogodbe z Nemčijo, ker mora "bratni" interese ZDA in njihovo zunanjo politiko; a da bi vse to sovražnost ameriške imperialistične klišeje od vsega, kar je demokracija in ljudsko, zajelo tudi preprostega ameriškega vojaka in ga privedlo celo do osebnega napada na pripadnika Jugoslovanske armade, tega pa vendarle nismo pričakovali.

Prepričani smo, da bo zavezniška vojaška oblast tudi s svojo strani zadevo raziskala, krivca kaznovala, v bodoče pa poskrbela, da pripadniki Jugoslovanske armade v sestavi jugoslovanskega odreda — za čigar ugled in osebno varnost je dolžna skrbeti — ne bodo več izpostavljeni takim napadom.

Primeri nekorektnosti in večkrat celo surovega postopanja nekaterih ameriških vojakov proti našemu ljudstvu, ki se je samo osvobodilo izpod nacistične jarma, a je ob njihovem prihodu v naše kraje povzročilo skupne zvestave, so stvari, ki globoko žalijo ponos in dostojanstveni čut našega ljudstva; dejstvo pa, da se je član ameriških oboroženih sil spopadel in napadel člana Jugoslovanske armade, ne more ostati v mejah običajne dnevne kronike.

Napad na jugoslovanskega vojaka se je pripetil v Trstu, ki ga je — kot celotno Julijsko krajino — osvobodila Jugoslovanska armada skupno s italijanskim prebivalstvom; žrtve napada je pripadnik odreda Jugoslovanske armade, ki je v sestavi XIII. zavezniškega korpusa, kar pomeni, da je Jugoslo-

POLOG RATIFIKACIJ bo v ponedeljek v Parizu

Pričela se je predaja oblasti v raznih krajih
cone „A“ - Ukinjen promet na demarkacijski črti

Pariz, 10. — Iz Pariza poročajo, da bodo ratifikacijske listine o mirovni pogodbi iz Italije položili v Parizu v ponedeljek, in sicer za Francijo zunanji minister Bidault, za Anglijo britanski poslanik Duff Cooper, za ZDA ameriški poslanik, za Sovjetsko zvezo pa poslanik Bogomolov.

V angleškem zunanjem ministertvu potrjujejo, kakor poroča angleška «France Press», da je angleška vlada opozorjena na polog ratifikacijskih listin v mirovni pogodbi iz Italije, Madžarsko, Bolgarijo in Rumunijo 15. septembra v Parizu, in istega dne v Moskvi glede pogodbe s Finsko.

Agencija «ATL» poroča, da bo od 15. septembra dalje uradno prenehal delovati formalno-pravno italijanska država uprava v Trstu in na ostalih delih ozemlja, ki ne bo več upravljal pod Italijo. Tega dne bodo odločili od razveljavljanja v Rimu potrdili v brzojav, železnice in državni monopol.

Kakor smo že javili, je bila 15. avgusta t. l. Indija službeno razdeljena na dva dominiona: Pakistan in Hindustan. Ta dogodek so predstavlili mednarodni javnosti kakor velik uspeh anglosakšnih državnih sposobnosti. Toda objektivni opazovalci vidijo v tej potezi le stari imperialistični manever: «Razdeli in vladaj». Dejansko predstavljajo razdelitev Indije težek udarec ne samo za vse demokratske sile v Indiji, temveč v vsej Aziji. Indijo so namreč razdelili na verskem temelju, tako da so identificirali pojem narodnosti z vero, kar pa je staro srednjeveško načelo.

V Pakistanu so priznali muslimansko ligo, ki je bila ustvarjena ob prisotnosti britanskih oblasti v Indiji leta 1906 kot protitež gibanju narodne osvoboditve in enotnosti pod vodstvom indijskega nacionalnega kongresa, ki je imel vedno večji razmah. Uporabili so vsa sredstva, da bi podžigali verski fanatizem.

Tako v začetku se je v vrstah indijskega meščanstva pojavil razkol: hindujski srednji sloji so prevzeli pobudo na področju financ in industrije, medtem ko je muslimansko meščanstvo zaradi svojih fevdalnih interesov ostalo neobčutno. Na ta način je nastala napetost, ki je dobila zvečanje razdelitve. Ta napetost se je za časa druge svetovne vojne

Mestni odbor SIAU za Trst čestita Moskvi ob 8. stoletnici

Mestnemu Sovjetu odposlancev mesta Moskve

Ob 800 obletnici herojskega mesta Moskve pošilja Izvršni odbor Slovensko-italijanske antifašistične unije za mesto Trst prebivalcem junške Moskve in vsem delovnemu ljudstvu Sovjetske zveze najtoplejšo pozdrave in prisrčne čestitke.

Odkar je postala Moskva glavno mesto prve socialistične države in center neizprosne in dosledne borbe proti fašizmu, so oči vseh demokratičnih ljudskih množic sveta uprte v Moskvo.

V času velike osvobodilne vojne proti nacističnemu je bila Moskva vzor in najmočnejša opora borcem za svobodo, polnila je njihova srca z veliko vero v zmago, z nezlomljivo silo borbe in vestnostjo.

Po izvojevanju zmagi nad nacističizmom je postala Moskva center borbe za pravičen mir v svetu, center borbe za pravice demokratičnih množic mest Trst in najodločnejši zagovornik demokratične statuta za STO.

Naj živi Moskva — prestolnica države Sovjetov, srce resnične demokracije in bratstva narodov, prvobornilca za mir v svetu!

Naj živi voditelj svobodoljubnega človeštva — generalisim Stalin!

Trst dne 7. 9. 1947.

IZVRŠNI ODBOR SLOVENSKO-ITALIJANSKE
ANTIFAŠISTIČNE UNIJE ZA MESTO TRST.

VEDNO VEČJI RAZMAH STAVKE italijanskih poljedelskih delavcev

Druhih 200.000 delavcev v stavki - Komunistična interpelacija zaradi Bierijeve izjave - Skupščina bo o socialistični in komunistični interpelaciji razpravljala 23. t.m.

Rim, 10. — Izjava poveljnika ameriške mornarice v Sredozemlju Bierija, glasom katere ameriške pomorske sile ne bodo zapustile italijanskih vodov niti po podpisu mirovne pogodbe z Nemčijo, je vzbudila veliko razburjenje v levčarskem tisku. Razni listi prinašajo članke, v katerih pišejo, da zahteva ameriška mornarica v Italiji pomorske baze odnošno, da Italijani zahtevajo, da morajo ostati italijanske baze same italijanske.

«Avanti» smatra, da mora Bierij izjaviti prekaljeno, in dostavlja: «Pojasnijo je nujno potrebno, da Italijani vedo, ali so besede admirala Bierija same izraz njegove bujne fantazije, oziroma če politika pomorskega pritiska dela sodogovorno italijansko zunanje ministertvo in ameriški Kongres. V istem smislu piše «Unitas» rekoč, da pomenijo Bierijeve alarmantne izjave dokaz za sedanjo fazo ameriškega imperializma. «Unitas» zahteva posredovanje italijanskega zunanje ministertva in zaključuje, da vse kaže, da se italijanska diplomacija za prihodnji sestanek v Parizu med Sforzo, Bevinom in Bidaultom je pripravila na to, kako se bo zopet podvrgla tujim zahtevam.

V Rimu se je sestala komunistična parlamentarna skupina in sklenila, da bodo stavili vladni nujno interpelacijo glede izjav, ki jih je podal ameriški admiral Bierij. Glasnik zunanje ministertva je na tiskovni konferenci izjavil, da italijanskemu zunanjemu ministertvu ni nisočas znanega o zahtevanju ameriški zahtevi za doseg pomorskih baz v Italiji. Glasnik je dostavil, da se v smislu mednarodne pravice smejo tudi vojne ladje zadržati izven teritorialnih voda. Končno je dejal, da po prenehanju premirja med Italijo in zavezniški predvideno, da bi smeli zavezniški vzdrževati komunikacijske linije preko Italije. Zaradi tega ni od Italije nihče zahteval pomorskih baz, ki naj bi služile za prestopno zavezniških zasedbenih čet v Nemčiji.

Odbor poljedelskih delavcev v zgornji Italiji poroča, da poljedeljski delavci nadaljujejo stavko. V nekaterih krajih so zemljiški lastniki nekekrat izjavili, da delavci ne postopajo iz zavesti, da so grožnja in z orožjem. V Milanu je zbrano delavstvo soglasno sklenilo, da so delavci vseh kategorij pripravili podprti pravico stvar poljedelskih delavcev.

Kljub temu da traja v Padski

Egiptsko vprašanje nerešeno

Lake Success, 10. — Pred Varčevnim svetom so danes zopet razpravljali o egiptskem vprašanju. Kitajski delegat je predložil resolucijo, ki priznava, da je želja Egipta po naglem in popolnem umiku angleških čet naravna in umestna ter priporočila Angliji in Egiptu, naj nadaljuje s pogajanjmi ter najpogostje do 1. januarja 1948 poročata Varčevnemu svetu. Kitajski predlog je bil zavrnjen in Varčevni svet je pozval Veliko Britanijo in Egipt, naj nadaljuje pogajanja. Vprašanje ostane ne dnevem rešeno.

Protestne manifestacije francoskih delavcev

Pariz, 10. — V smislu navodil, izdanih od Glavnega združenja dela, se je vršila danes v Marselju velika manifestacija delavcev, na kateri so protestirali proti znižanju cen kruha in proti povzvišanju cen življenjskih potrebščin. Ob 10. uri so tovarne in ladje dolžne ustaviti delo, v pristančih pa so delavci ukiniteli nakladanje in razkladanje ladij.

Sindikati pariskega okrožja so sklenili, da bodo prihodnji petek z ozrom na nezadovoljiv odgovor na

se nadaljuje, kajti Pakistan je ustanovljen v nasprotju z etnično, kulturno in jezikovno stvarnostjo.

Pred osemnajstimi meseci je gibanje ant imperialističnega edinstva v Indiji doseglo ogromen razmah, ki je zajel vse ljudstvo tudi v velikem uporu indijskih mornarjev proti njihovim britanskim gospodarjem. Meseca februarja 1946 so možje in žene vseh ver pršli na ulice v Bombaju, Džilhi in Kalkuti; zgradili so barikade ter se z golimi rokami uprli britanskim oboroženim silam. In ta duh skupne borbe in žrtve ni zamrl. V zadnjih dneh je sicer uspelo agentom prvokaterjem izjaviti neredne predvsem v Džilhi, toda po vseh imamo mnogo primerov, da se hindujski in muslimanski kmetje združujejo v obrambi svojih domov proti najetnim zločincem verskega fanatizma.

Politično zavedni delavci in kmetje Indije in njena repredna inteligencija niso sprejeli razdelitve Indije. Oni dobro vedo, da je to orodje imperializma za zasužnjevanje, in da razdelitev ne pomeni svobode niti za Pakistan niti za Indijo, temveč nadaljevanje starega izkoriščevanja v novi, nevarnejši obliki. Ta enotnost kmetov, delavcev in naprednih elementov v vrstah inteligence in srednjih slojev je jedro novega indijskega edinstva.

(Po članke Iktal Singla.)

Jugoslovansko-angleški dogovor o razseljenih

Beograd, 10. — V ponedeljek je bil na Bledu podpis an angleško-jugoslovanski dogovor glede razseljenih oseb. Ta dogovor se nanaša na razseljene osebe jugoslovanske narodnosti, ki so v angleški zasedbeni coni v Avstriji in Nemčiji. Dogovor je bil podpisan ob priški obiska generala Stela pri maršalu Titu. Po izjavi angleškega poslanika Peaksa odgovarja ta dogovor o pravičnim zahtevam jugoslovanske vlade.

V britanskih uradnih krogih izjavljajo, da je bil razgovor med maršalom Titom in gen. Stealom zelo prijeten in da se je nanašal tudi na vprašanje avstrijsko-jugoslovanske meje, na vprašanje preletavanja zavezniških letal nad jugoslovanskim ozemljem in na druga važna vprašanja.

Jugoslovanska delegacija pri OZN v New Yorku

New York, 10. — Jugoslovanska delegacija, ki bo sodelovala na glavni skupščini OZN, je včeraj prispevala v New York. Delegacijo vodi zunanji minister Stanoje Simić.

Njihove zahteve glede cen in živiliških obkrožev zavezniških vojakov, ki so bili v Italiji, so bili predloženi v ponedeljek. Na seznamu listi «France Soir» bodo proglašili stavko.

«Humanisti» odgovarjajo socialističnemu tajniku Molletu na manifest izvršnega odbora socialistične stranke. List piše, da Mollet rad pozablja, da so imeli socialistični ministri že leto dni v rokah vsa sredstva za vodstvo gospodarskega življenja in prehrane. Računski dataji kažejo, ki ga Mollet obznanjuje, je ravno računski zaključek socialistov.

Brigada «Bratstvo in edinstvo» pri regulaciji Lijaka

Ajdovščina, 10. — Z mladinske proge Samac-Sarajeva je prispela mladinska delovna brigada «Bratstvo in edinstvo». Ta brigada bo sodelovala pri delu za regulacijo Lijaka. Brigada šteje 216 mladincev in mladnic, ki so iz vseh pokrajin Jugoslavije.

Benetke spet na obzorju

Benetani očitno nečejo zaostati za Genoezani, ki že precej časa razvijajo živo dejavnost, da bi obratili odločujoč tip na pomorsko politiko in tako svoj tiki zopet priložnost v Italiji. Na pobudo trgovske zbornice so sklenili prirediti sestanek, na katerem naj bi strokovnjaki z trgovskega, pomorskega in prometnega področja podali svoje mnenje o raznih predlogih za obnovo gospodarskega življenja v benetški luki.

Kakor je «La Serenissima» svoj čas hotela z orožjem pokoriti Trst, in preprečiti razvoj tržaške luke, tako so Benetke tudi v najnovejši dobi ostale neravne tekme Trsta. Genoezani in Benetani so temeljito izkoristili konjunkturo združnih let, ki jih je Trst preživel pod Italijo. Po osvoboditvi Trsta so prvi in drugi odprli iz Trsta, kar so mogli, zavarovalnice, kapitale in ladje in z njimi je odšlo tudi nekaj večjih pomorščakov, ki jim zdaj služi.

Benetani hočejo dvigniti konkurenčno silo svoje luke. Zato zahtevajo od italijanske vlade kredit na razne načine, ki bi jim omogočili, da bi se obranila zadržana enotnost kljub ločitvi, ki so jo prinesle mirovne pogodbe. Kljub vsem lepim frazam je jasno, da mora biti Trst pripravljen na ostro konkurenco Benet.

To kažejo že benetanski predlogi za znižanje prometnih zvez Benetke z zaledjem in prekomorskim deželami: predlog za gradnjo železniške zveze Males-Landek in letniza za poštne pomorske prog z Bliznjim vzhodom. Benetani se zlasti trudijo, da bi privabili promet iz Avstrije, in njihova sila se bo nadaljevala bolj čutila na progi Dunaj-Trst, kakor se je že za časa italijanske zasedbe Trsta. Kmalu se bo pokazalo, da je possem zgrešena prometna politika litihi, ki forsirajo tržaški promet na liniji Trbiž-Trst, ki teče po italijanskem ozemlju, in nad katero bodo imeli Benetani popolno kontrolo.

Črna borza na dunajskem velesuimu

Dunaj, 10. — V nedeljo so na Dunaju odprli velesuim, katerega je prvi dan obiskalo okoli 80.000 oseb. Posebno pozornost vzbujala jugoslovanski paviljon, zlasti ker obiskovalci lahko kupijo razstavljene predmete, kot živila in sadje. Na velesuimu se čpaža, da neče skoro noben avstrijski izvoznik prodati blaga proti plačilu kupnine v slingih. Zaradi tega so kupci prisiljeni preiskrbiti ali potrebne dolžaje na črni borzi.

(Po članke Iktal Singla.)

Za zgraditev novih zidov...

SOLA - PODLAGA KULTURE

Te dni, ko pripravljajo Odbor za zgraditev novih zidov na slovenskem kulturnem pogorišču obirno akcijo za zbiranje primernih sredstev in se bo zato vršilo v nedeljo 14. t. m. veliko zbiranje v Šklednju, je umestno, da se ozremo nazaj na težko usodo našega učiteljstva v dobi 25-letnega fašističnega suženjstva.

Prva leta italijanske zasedbe in priključitve na Primorskem so veljala vsaj delno za Slovence in Hrvatice ista vzgojna načela kakor za vse druge narode na svetu: ljudska šola poučuje v materinem jeziku. To načelo so priznavali in priznavajo vsi vzgojitelji. Z zmago fašizma pa je bilo postalo črno. Modroslovec Gentile je dal slovenskim otrokom italijansko šolo. Njegov gospodar Mussolini je proglasil za vse Slovence v Italiji asimilacijo ali raznaroditev po preprostem načelu: kdor prebiva v Italiji, bodi Italijan — tudi če je Slovan. Dolgoletna gradnja slovenskega šolstva na Primorskem se je zrušila pod udarci fašizma. Slovensko učiteljstvo je postalo plen in žrtev fašistične samovolje.

Liberalna Italija je skušala raznarodovati zlepa, z brezplačnimi italijanskimi tečaji za slovenske učitelje v Firencah, v Vidmu in drugod. Če takrat so fašisti požigali slovenske šole in preganjali slovenske učitelje. Ko se je fašizem polastil države, se je zagal najprej in največ zoper slovensko šolstvo in učiteljstvo. Gentilejeva reforma je postavila vse naše učiteljstvo pred izbiro, da začne samo raznarodovati slovenske otroke v italijanskih fašističnih učilnicah, ali pa, da se izseli. Obenem so za prve razrede poslali takoj italijansko učiteljstvo po naših vaseh in na naložili raznarodovanje našega naraščaja. Pedagogika je bila postavljena na glavo. Učitelji so trobili svoj laški rog, slovenski učenci jih niso razumeli — uspehi so bili temu primerni.

Zato je tem bolj potrebno, da se Slovenci in Hrvati na STO-ju in v Italiji strnjeno in zahtevajo šole v svojem jeziku, s svojimi domačimi učitelji in profesorji, tudi tisti, ki jih Italija ne mara izpustiti iz svojih potujovalnih klešč. V nobenem stanju niso doživeli Slovani v Italiji toliko ponižan in krivice kakor v učiteljskem in profesorjskem. Čas je, da se to konča in da pridejo tudi ti Slovani do svojih šol, ki ne bodo samo slab posnatek italijanskih. Uveljaviti se mora načelo popolne enakopravnosti.

Nova jugoslovanska ladja

Liverpool, 10. — Jugoslovanska posadka je v Liverpoolu prevzela potrojsko ladjo «Jaques», ki jo je Jugoslavija kupila v Norveški. Ladja ima 9400 ton.

Kdo je Lojze Milosinik?

Ljiliska Bistrica, 10. — Vse italijanske časopisje zlasti pa reakcionarno, kakor tudi mnoge mednarodne agencije in pa italijanski radio začne danes na vidnih mestih pisati in govoriti o aretaciji v Rimu Milosinika Alojzija iz Ljiliske Bistricе ter izrabljajo tudi to priložnost za blatenje Jugoslavije in naše narodno osvobodilno borbo.

Vse to časopisje, agencije itd. trdijo celo, da je Milosinik polkovnik Jugoslovanske armade in etajni agent Oznе. Ko so njegovi sovražniki za aretacijo izvedeli, so se hudomušno nasmejali na račun Milosinikovega Lojzeta, ki bo pa na račun vsega omenjenega italijanskega tiska in agencij.

Lojze Milosinik je sin bogatega trgovca, ki mu je pred meseci dal na razpolago 200 tisoč lir, da si uredi žago; toda žaga je delala, dokler Lojze ni napravil vsega denarja. Potem je hotel oditi s tukajšnjimi mladinci na progo Samac-Sarajeva, toda tovariši ga niso hoteli vzeti s seboj, ker dobro vedo, da nima glave na mestu.

Med osvobodilno borbo je bil Lojze nekaj tednov pri partizanih, nakar je zbežal domov. Nato je šel k četnikom in zbežal tudi od tam; potem je odšel v Trst in se nato zopet vrnil v Ljilisko Bistrico. Toda organi ljudske oblasti se zanj niso zanimali, ker fant ni duševno popolnoma razvit. Zlasti se rad hvali in baša in so ga zaradi tega mekdaneje italijanske oblasti večkrat priplele. Mladi Lojze ljubi zlasti pistoletstvene, nikoli ni na miru. Kakor vidimo, ga je zaneslo celo do Rima, kjer so ga prijeli, ker se je najbrže kaj pobohal ali pa mogoče so ga zlonamerni elementi hoteli zlorabiti za blatenje Jugoslavije. Toda slabo so izbrali. A. B.

Birme in birme

V mariborski škofiji je bil mal in birme msgr. dr. Jože Tomažič. Brez incidentov, brez nesreč.

V ljubljanski škofiji deli zakrament svete birme pomočnik škof msgr. Anton Vouk. Brez incidentov, brez nesreč.

V reški škofiji je birmoval škof msgr. Ugo Camozzo, po rodu iz Benetk. Brez incidentov in nesreč, povsod ljubeznivo sprejet.

Takisto se godi po vsej Primorski, razen v nesrečni triški škofiji, ki jo vlada še bolj nesrečni msgr. Santin. Ta človek se ne sme v škofiji prikazati. On je povzročil med Slovani ogromno gorja. Krivice, ki nam jih je prizadel v semeniku in drugod, so nepopislne. Vse ga je sito. Namesto da bi razumel položaj ter pobral šila in kopita, se z vstrajnostjo in vsiljivostjo, ki je lastna stenici, krivčeviti deli zasledene mešče. Od tod pa izvira vse gorje. Zna ni go izgradi na Opatin, v Kopr. Vse, kar počenja, rodi nesreče. Koncem koncev je on najgloblji vzrok nesreč v Istri. Santin bi ne smel sploh nikogar poklicati. Edino, kar bi moral storiti je to, da bi se odpovedal, kakor se je msgr. Camozzo. Toda reški škof je bil ponizen, prevzetnost pa se ne more tako daleč povzpeli.

Koliko časa še?

Pred očmi policije napadač esuli mirno prebivalstvo

V nedeljo ob 13.30 se je ustavil pri Sv. Ivanu pri Nabrežini kamion, iz katerega je izstopilo okoli 40 ljudi, katerim se je že na obrazih poznalo, od kod so doma. Nekaj časa so ostali v gostini pri tov. Kocmanu, nato pa so odšli v skupinah po privatnih hišah ter začeli izvajati mirno prebivalstvo. Zadrževali so, naj ljudje takoj odstranijo z idov zvezde in zastave, ter govorili, da je Tito falot in da bodo vsačeno čez kopevili, kar se skoraj vsi na Tita. Večja skupina teh zlikovcev je vdrila tudi na dvorišče tov. Kocmana; ker je tov. Kocman v del, da se jih ne bo mogel ubraniti, je zbežal na cesto ter začel klicati na pomoč.

Svetlovančani so bili silno razburjeni, saj so premetali ti ebrallid italijanske kulture skoraj vas; poleg tega pa jim je prišlo pomagal je celo policijski pes. Medtem časom je šel eden izmed domaćinov javit vse dogodek policiji v Devin. Ko je prišla civilna policija na lice mesta, se je pričel boj med esuli in policisti. Nekdo izmed napadalec je celo zgrabil policista na vrat, kakor ga je drugi policist udaril z brzoletko. Ves čas so vozili mimo ameriški avtomobil in ti eden izmed njih ni ustavil na poziv policije. Končno je vendarle smatrala policija, da je potrebno, da je napadalec spravila na kamion in jih odpeljala v tržaške zapore. Preden so odšli, so klicali ljudem: «Čez 15 dni se zopet vrnemo».

Popolnoma jasno je, da so bili napadalec organizirani, ker so prišli v vas ravno v času, ko je bila večina prebivalstva, zlasti moških na Bazovici, da počastijo spomin padlih junakov.

Taki in podobni primeri se iz dneva v dan ponavljajo v naših območnih slovenskih vaseh. Čas bi že bilo, da bi policija tudi naše ljudstvo zaščitla pred raznimi egotisti, ki plašijo naše mirno prebivalstvo, in ne le razgrajajo v dreveru XX. Septembra.

FIZKULTURA

Moto-in avtodirke v Opatiji

za prvenstvo FLRJ. Sodelovali bodo tudi vozači drugih držav

Zvezni odbor za motorizem in avtomobilizem priredi v nedeljo 14. t. m. ob 9. uri v Opatiji državno avtomobilsko in motoristično prvenstvo FLRJ. Tekmovalci bodo tekmovali na 6 km dolgi krožni prosti Prekupa-Opatija. Poleg Jugoslovani bodo sodelovali tudi dirkači iz sosednjih držav. Vabila so bila poslane Romunji, Madžarski, Albanci, Bolgarji in cona A. Vsi dirkači bodo zavarovani.

S treningi bodo pričeli dne 12. t. m. glavni trening pa bo 13. t. m. od 7. do 12. ure. Na startu bodo sodelovale skupine sportnih motorjev: kat. 125 cm 4 kroge; kat. 250 cm 6 kroge; kat. 350 cm 6 kroge; kat. 500 cm 8 kroge; kat. 1000 cm 8 kroge. Dalje bodo na startu tudi prikolice in to: 600 cm 6 kroge; kat. preko 600 cm 6 kroge. Za avtomobile sta določeni dve skupini: kat. do 500 cm in kat 1000 cm in več.

Prvi trije plaštrani bodo prejeli krasne nagrade. Vsi udeleženci pa bodo prejeli spominske plakete, ki jih bodo namestili na motorje.

Vse podrobne informacije bo dajala posebna informacijska pisarna, ki bo v hotelu «Slavija» v Opatiji.

Tudi tretji dan novi rekordi v Bukarešti

Tretji in zadnji dan balkanskih iger v lahki atletiki v Bukarešti, je dal tele tehnične rezultate:

MOSKI

Deseterboj: 1. Marcella Davon (Jug.) 6.495 točk; 2. Rebula Otton (Jug.) 5.987; 3. Tavs (Madž.) 5.139.

400 m zapreke: 1. Ludu (R.) 55.5 sek. (romunski rekord); 2. Kisi (R.) 55.6; 3. Takev (B.) 55.7.

Skok v daljino: 1. Lenert (J.) 6.91 m; 2. Jurica (R.) 6.85; 3. Rojic (J.) 6.70.

10.000 m: 1. Slagay (M.) 31.412 m; 2. Nemeth (M.) 32.06.6; 3. Minalic (J.) 32.32.0.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Praznik vstaje v Hrvaški Istri

Nad 20.000 Istranov je prihitelo na veliko slavlje pod Učko

Učka je za partizane Hrvaške Istre istega pomena, kot za slovenske Kočevski Rog, Krn, Nanos ali Crni vrh. Na Učko so se obračale oči in misli vseh Istrskih Hrvatov, oči so ječali pod tujcem, ker so se zavedali, da se v njenih gozdovih skrivajo partizani in branjo njihovo svobodo. V dolini malo pod vrhom je bila ustanovljena prva istrska brigada Vladimirja Gortana. Od tu se je širil upor proti fašističnim in nacističnim osvajačem po vsej Istri.

Cetrto območje vstaje je hotelo istrsko ljudstvo proslaviti na istem mestu z veličastnim ljudskim taborom. Nad 20.000 ljudi je prišlo iz vseh delov Istre, da sliši besedo prvih borcev, današnjih voditeljev hrvaškega ljudstva. 200 kamionov avtobusov in osebnih avtomobilov je prevladovalo to množico.

Ob 10. uri je bila otvorjena manifestacija s himno «Hej Slovane» in s hrvaško narodno himno. Tov. Sestan Jozo, predsednik oblastnega odbora za Istru, je imel poudarjen govor, nakar je podal besedo tov. podpredsednika vlade LRH tov. Franju Gažiju. Tov. podpredsednik je v ognjenih besedah orisal dne vstaje in borbe hrvaškega ljudstva. Za njim je spregovoril tov. Marko Belčič v imenu izvršnega odbora ljudske fronte Hrvaške.

Poudaril je pomen narodne vstaje pred štirimi leti ter prikazal velike pridobitve narodno osvobodilne borbe. Dotali se je tudi dogodka v Lanišću in obdoli umor župnika Belčiča. Poudaril je, da so domači reakcionarni elementi povezani s tržaškimi imperialisti, ki so že vnaprej pripravili očiščanje in ustvarili med ljudstvom neko čudno razpoloženje. Zato pada vsa krivda za umor nanje in ne na ljudstvo. Ljudska oblast, je dejal tov. podpredsednik, bo v bodoče budnega in bo že vnaprej preprečila vsak tak incident. Za tem so sregovorili se polkovnik tov. Lenac Miran in imenu Jugoslovanske armade, tov. Massarotta Gusto v imenu Udruga Italijanov za Istru in tovariška Zlatič Dina, tajnica pokrajinskega STAU.

Na popoldanski prireditvi so nastopile združene mladinske fizikalne skupine, pevski zbori, godbe in folklorne skupine, ki jih je ljudstvo nagradilo s plaskanjem. Ob tej priliki je bila otvorjena tudi razstava o življenju in napredku v Sovjetski zvezi. Razstava je vzbujala veliko pozornost. Urejena je bila na umetnih stenah iz desk, na katerih so v sliki fotografije in slike v naravni velikosti. Poleg te razstave sta bili še dve knjižni razstavi, tako da si je lahko vsak ljubitelj dobre in napredne knjiške lahk kupil knjigo za spomin na ta dan. Zvečer so zagoreli visoko v nebo kresovi, poleg njih pa so bili uprizarjeni tmetni ognji, kar je dalo krajšo poseben poudarek. Vse vrhunske prostor je bil okrašen z zastavami na visokih drogovih in vrvičah; gorelo je nebroj lučk. Slavnost se je zaključila s prostjo zabavo in petjem partizanskih pesmi.

Po štirih letih je Učka znova doživela enega izmed tistih dni kot za časa borbe, ko so se tu sestajale brigade in odhajale v napad nad sovražnika. Zbralo se je tu ljudstvo, ki živi svobodno v vnožju te gore in obnavlja v velikih težavah svoje požgane domove. S ponirli in partizani je prišla semkaj tudi stara mati, ki je hotela videti kraj, kje so se zbirali najboljši sinovi naše Istre, kjer ji je padel njen edini sin. Semkaj je prišel tudi narodni noš, ter močje opazoval mladino, ki se je veselila in rajala. Se je poln poguma in moči, neuklonljiv je kot sama gora Učka. Iz oči vseh teh ljudi je odsevala ljubezen do vsega, kar se je dogajalo za časa osvobodilne borbe, misli vseh so odhitale k onim, ki so žrtvovali za svobodo svoje mlade življenje. Ni je danes več moči, ki bi mogla temu ljudstvu iztrgati iz rok njegovo ljudsko oblast, ki bi mogla uničiti njegove pridobitve. Učka, simbol ljudstva hrvaške Istre, čuva nad svobodo skupno z njim.

Polkovnik Bowman v Trstu

Po neuradnih poročilih je v terek zvečer prišel v Trst polkovnik Bowman in se nastanil v hotelu «De la Ville». Baje je tekem večerajnjega dne odpotoval z ženo in otrokom iz Trsta v Benetke.

VESTI S PODEŽELJA

Zanimanje inozemstva za naše sadje

Letos je povsod na Primorskem izredno dobra sadna letina. Mnogi organizacija odkupa je mnogo boljše kot lani. Novo ustanovljeno podjetje «Sadje» je prevzelo odkup in izvažanje. Čeprav je podjetje bilo ustanovljeno šele meseca maja, je uspelo ustanoviti svoje baze tudi v drugih krajih kot Ilirski Bistrici, Ribnici, Sv. Luciji pri Tolminu in v Ajdovščini. Da bi se olajšal prevoz sadja iz vasi v zbirna središča, se tudi nabavno-prodajne zadržave v okrajnih prisočih na pomoč in ustanovila svoja zbirališča. Tako so jih osnovali v Vremskem Brdovcu in Slivlju pri Ribnici, ki prednjačijo v odkupu.

Podjetje v Ajdovščini vrši odkupne ter izvozne posle na celotnem ozemlju Slovenskega Primorja. V sporazumu s okrajnimi Napozami, ki sklepajo pogodbe neposredno s kmeti.

Sadje, ki so ga letos nabrali, spada po večini v drugo in tretjo vrsto in bo zato šlo v predelavo v tovarne v Celje in Murško Soto. Prvo vrsto sadja, to so jabolka, pa gre v glavni v Českoslovaško. Na splošno se računa, da je promet jabolk vseh vrst presegel 300 tisoč kilogramov.

Podjetje «Sadje» sklepa nadalje pogodbe z inozemstvom, zlasti s Švicco in Avstrijo. Te dni sta bila odpravljena v Avstrijo dva vagona sliv, pred dnevi pa več ton istih v Švicco.

Podjetje je sklenilo pogodbo s Švicco tudi za tri vagone malin, katere se že odposilja.

POBEGI

Volite v AFZ. Kako velika je zavednost žena naših vasi, kažejo prav volite, ki so se vršile v nedeljo. V teku ene ure so vse žene volile 100 odstotno. Dvorano so okrasile s slikami naših voditeljev in padlih sinov v borbi za svobodo.

5. Albanija 61.0 (albanski rekord). 800 m: 1. Trejbal (R.) 2.23.7 min.; 2. Zubek (M.) 2.25.6; 3. Fšor (M.) 2.27.

Rdeča zvezda-Ujpest 2:0 (2:0)

V ponedeljašnji popoldne je bila v Beogradu odigrana priteljska nogometna tekma med madžarskim državnim vrhom Ujpestom in beograjsko Rdečo zvezdo. Beograjanci so to pot zadovoljili in predvedli odlično tehnično in kombinatno igranje, s katero so uspeli poraziti svojega nevarnega nasprotnika. Rezultat je bil dosežen že v prvem polčasu, in sicer v 6. minuti po Mitčicu in v 11. minuti po Jezerčiku. Uspeh Rdeče zvezde je tem večji, če upoštevamo, da so Madžari nekaj dni prej odpravili praško Sparto z rezultatom 5:2.

Plavalno prvenstvo Sovjetske zveze

Na plavalnem prvenstvu Sovjetske zveze so bili doseženi te rezultati: 200 m prsno: 1. Meškov 2.43.8; 2. Bojčenko 2.47.3. 100 m prsno: 1. Bojčenko 1. 09.8. 400 m prsno: 1. Bojčenko 6.02.2; 2. Meškov 6.02.4. 300 m prost: 1. Ušakov 4.53.7. 200 m prost: 1. Ušakov 2.15.9. 100 m prost: 1. Ušakov 0.59.6.

ČEZARJI

Iniciativni odbor za festival dela v Čezarju je napovedal tekmovanje vsem vsem in se obvezal, da bo na dan festivala prikazal najlepši, naj bolj izvirni in umetniško okrašen alegorični voz. To je tekma, ki naj se je udeležijo vse vasi, da bo festival dela prikazal, česa je zmoglo ljudstvo STO-ja.

Kot za časa OVRE

V uredništvu smo zopet dobili protestna pisma demokratičnih organizacij in antifašistov, v katerih najodločneje protestirajo proti aretaciji tov. D'Este.

Mestni aktiv antifašistične mladine je na svoji seji 9. t. m. odločno obsodil krivico in neutemeljeno aretacijo tov. D'Esteja, starega antifašista in borca za demokratične pravice, ki so ga že fašisti aretirali in konfinirali. Medtem ko se fašisti svobodno sprehajajo po mestu, si ZVU prizadeva, da bi pozarila vse antifašiste. Mladinski aktiv KP STO, čigar član osrednjega odbora je bil tov. D'Este, poziva ZVU, naj tovarisa takoj izpusti na svobodo.

Tudi antifašisti s Školeta protestirajo proti krivici aretaciji D'Esteja, kajti to dejanje je bil eden v verigi protidemokratske politike tukašnje uprave. Tovarša je politična arhivirala brez pravega vzroka, saj šele sedaj ide, kakše obtožbe proti njemu. Tudi OVRA je najprej aretirala Ljudo, potem pa je iskala plačane ovadhu, da so si izmislili obtožbe. Sicer je postopanje policije razumljivo, kajti v njenih vrstah so tudi člani bivše fašistične policije.

Demokrati s Školeta protestirajo proti odvzemanju osebne svobode in zato zahtevajo izpustitev tovarša. Pismo je podpisalo 118 antifašistov.

Tovarna Gaslini bojkotira Trst

Tovarna Gaslini je odpustila 120 delavcev iz razloga, da ji primanjkuje surovine. O tem odločilo je delavstvo zvedelo šele predvečer, naj ob 15. uri, ko je ravnanstvo objavilo seznam odpuščenih. Sicer se je podjetje, ki vrši obnovitvena dela v tovarni, obvezalo sprejeti na delo 35 odpuščenih delavcev, a s tem ne moremo smatrati zadevo za urejeno.

Postopek ravnanstva tovarne Gaslini je vreden vsega obsojanja. Omenjeno ravnanstvo se je namreč pismeno dogovorilo s sindikalno organizacijo v tovarni, da se bo v primeru odpustov držalo določenih pogojev.

Namen teh pogojev je bil zaščititi predvsem domačo delovno silo, nadalje one delavce, ki imajo množične številne družine in hkrati zagotoviti tak vrstni red odpustov, ki bo upošteval čas službovanja.

Zaradi sklepa ravnanstva tovarne Gaslini je ostalo 85 družin brez dela in zaslužka. Postopek sam po sebi izražanje sindikalne organizacije, ki vsekakor najbolje pozna gmojne razmere vsega dela.

KRONIKA

Tatovi ne izbirajo

Včeraj, v zgodnjih urah ob vnožjih tatovi v brivnico Antona Gnezda v ul. Arsenala 4. Prešli so najprej zid in s ponarejenimi ključki odprli zadnja vrata. Odnegli so mu 40 tisoč lir in oro.

Verjetno pa ni bil njihov cilj brivnica. Policija, ki je prišla estviraziskovat je iztaknila sledi, k so kazale pot v trgovino pisalnih strojev Skapin, ki leži poleg brivnice.

Tudi kolo je nevarno

V ul. Conti so našli včeraj zjutraj poleg koleca nezvesto 43-letno Ano Scaramuzza, stanujočo v ul. Galerija 11. Prenegli so jo v bolnico, kjer so ugotovili krvne podplutbe in pretrga možganov. Baje je padla s koleca.

Kolesa krađejo

Krađejo po ostah in stanovanjih, pa tudi po trgovinah, kjer je po ugodu prilika. Iz podstrešja sta izginili Sergio Senecchiu iz ul. Battisti 24 moško in žensko kolo. Pravi, da je bilo sicer dobro zaklenjeno, toda...

Naiven je bil Ferfolja Franc iz ul. Ponderia 12, ki je pustil svoje kolo v veži nezavarovano. V njegovi kratki odsotnosti so mu odnesli novo kolo.

Posredna amnesija?

Trst, 10. (AIS) — Obveščevalni urad za Julijsko krajino je danes izdal naslednje poročilo:

Danes je policija za Julijsko krajino premetala 81 političnih kaznjencev iz zaporov na področju Julijske krajine v Vdenu. Ljudje, ki prestajajo kazni, ker so bili spoznani za krive, da so kršili prave štev. 5 (to so v glavnem fašisti, ki so sodelovali z Nemci; po 8. septembra 1943.) bodo v nekaj dneh premešeni v italijanske kaznilnice. V Civitavecchia blizu Rima jih bo odšlo 48, v kaznilnico Alessandria v Piemontu pa bodo prepeljali 35 kaznjencev.

Sprčo tolikih fašistov, ki so aktivno sodelovali v okviru fašističnega gibanja in javne uprave v Trstu, se nam zdi številu 18 vendar premalom, da bi moglo obsevat vse one, ki so krivi tolikih gore in našim častim. Verjetno pa ZVU še ne ve, zakaj je toliko fašistov na vidnih mestih javne uprave v Trstu.

Stavka uslužbencev trgovske stroke začasno prekinjena

Na povabilo urada za delo so se večeraj popoldne sestali uslužbenci trgovske stroke in delodajalci. Čeprav so se pogajanja nekoliko zavlekla, so se možnosti za uspešen sporazum tekmo popoldneva izboljšale. Zaradi tega je OESS sklenil, da se stavka od polnoči 10. t. m. začasno prekine. Danes ob 15.30 je popoldne pa se bodo na uradu za delo zopet sestali sindikalni predstavniki uslužbencev trgovske stroke in delodajalci. Zvečer ob 20. pa naj se uslužbenci te stroke udeležijo skupščine, ki bo v ulici Conti 11, zaradi obvestil o pogajanjih.

lavstva in s katero bi se moralo ravnanstvo podjetja ravno zaradi tega posvetovati.

Vse pa dokazuje, da podjetje ne upošteva socialnih momentov, ki bi se morali zlasti v naši pokrajini, in to predvsem zaradi slabih življenjskih razmer delovnega ljudstva, še toliko bolj jemati v obzir.

Tudi ne moremo prezreti okolištin, da dela tovarna Gaslini v Trstu s polno paro, ker ima pač dovolj surovini, ki pa tovarni v Trstu primanjkuje. Pristranskost zadržanja Tržiča in Trsta s surovinami ne moremo oceniti drugače, kot naravno gospodarsko sabsotavo Trsta, s pomočjo katere bi hoteli izjaviti politični priisk na tukašnje delovno ljudstvo.

Seja mesinega sveča

Na svoji s'nočni seji je mestni svet razpravljaval o osmih točkah dnevnega reda. Med ostalim so svetniki, odobrili napejavo elektrike na razsvetljavo cest v Lontjevu. V ta namen bo dala ZVU kredit v višini 680 tisoč lir. Svetniki so tudi povabili plačo predsednika upravne komisije Acceta-a, ki bo odslej dobival 48 tisoč lir mesečno. Prvotni predlog je bil sicer, da mu zvišajo plačo na 60 tisoč lir, toda ker sam predsednik conskega sveta nima take plače, je predlog propadel. Kot zanja točka dnevnega reda so svetniki govorili o javnih hišah. Vsi svetniki so se strinjali, da bo treba te hiše zapreti. Vendar pa so pred to odločitvijo se ustanovili posebno komisijsko, ki bo preučila to vprašanje.

Sindikalne volitve

OESS sporoča, da se bodo danes vršile volitve za sindikalno enotnost v sledečih podjetjih: Alfa Romeo ob 8. uri; S.C.A.L.E. ob 10. uri; v delavnici Maria ob 14. uri; pri podjetju Umberto Navarra ob 18. uri. Pozivajo se vsi delavci, da se polnočestvo udeležijo volitev.

Novi kolo je nevarno

V ul. Conti so našli včeraj zjutraj poleg koleca nezvesto 43-letno Ano Scaramuzza, stanujočo v ul. Galerija 11. Prenegli so jo v bolnico, kjer so ugotovili krvne podplutbe in pretrga možganov. Baje je padla s koleca.

Kolesa krađejo

Krađejo po ostah in stanovanjih, pa tudi po trgovinah, kjer je po ugodu prilika. Iz podstrešja sta izginili Sergio Senecchiu iz ul. Battisti 24 moško in žensko kolo. Pravi, da je bilo sicer dobro zaklenjeno, toda...

Naiven je bil Ferfolja Franc

Naiven je bil Ferfolja Franc iz ul. Ponderia 12, ki je pustil svoje kolo v veži nezavarovano. V njegovi kratki odsotnosti so mu odnesli novo kolo.

Posredna amnesija?

Trst, 10. (AIS) — Obveščevalni urad za Julijsko krajino je danes izdal naslednje poročilo:

Danes je policija za Julijsko krajino premetala 81 političnih kaznjencev iz zaporov na področju Julijske krajine v Vdenu. Ljudje, ki prestajajo kazni, ker so bili spoznani za krive, da so kršili prave štev. 5 (to so v glavnem fašisti, ki so sodelovali z Nemci; po 8. septembra 1943.) bodo v nekaj dneh premešeni v italijanske kaznilnice. V Civitavecchia blizu Rima jih bo odšlo 48, v kaznilnico Alessandria v Piemontu pa bodo prepeljali 35 kaznjencev.

Sprčo tolikih fašistov, ki so aktivno sodelovali v okviru fašističnega gibanja in javne uprave v Trstu, se nam zdi številu 18 vendar premalom, da bi moglo obsevat vse one, ki so krivi tolikih gore in našim častim. Verjetno pa ZVU še ne ve, zakaj je toliko fašistov na vidnih mestih javne uprave v Trstu.

Stavka uslužbencev trgovske stroke začasno prekinjena

Na povabilo urada za delo so se večeraj popoldne sestali uslužbenci trgovske stroke in delodajalci. Čeprav so se pogajanja nekoliko zavlekla, so se možnosti za uspešen sporazum tekmo popoldneva izboljšale. Zaradi tega je OESS sklenil, da se stavka od polnoči 10. t. m. začasno prekine. Danes ob 15.30 je popoldne pa se bodo na uradu za delo zopet sestali sindikalni predstavniki uslužbencev trgovske stroke in delodajalci. Zvečer ob 20. pa naj se uslužbenci te stroke udeležijo skupščine, ki bo v ulici Conti 11, zaradi obvestil o pogajanjih.

KOLENDAR

Četrtek 11. septembra

Teodora, Milan

Sonce vzhaja ob 6.36, zahaja ob 19.23. Dolžina dneva 12.47.

Jutri 12. septembra

Ime Marijino, Višegrad

Spominski dnevi

1927: so fašistične oblasti prepovedale delovanje društva «Prosveta» v Trstu.

1943: so partizani uničili na gorškem letališču veliko število letal.

Zadrucništvo podpira najširše sloje delovnega ljudstva v boju proti dražini, črni borzi in špekulaciji.

Preskrba

Kruh. Sepral sporoča, da bodo peki v današnjem dnevu zopet pričeli peči kruh iz 85% pšenične moke. Preostala ameriška bela moka je blokirana in stavljena na razpolago Sepralu.

Enotni sindikati

Urad za tisk, Danes ob 17.30 bo sestanek referentov za tisk težke in srednje industrije v ul. Monfort 3.

Sindikati obrtnikov. V ponedeljek 15. t. m. ob 18.30 bo splošen sestanek članov vseh skupin sindikata obrtnikov v ul. Conti 11.

Sindikati mešanih strok. Uslužbenci trdnice Industrije za predelavo volne iz ul. R. Manna so vabjeni na sestanek, ki bo v soboto 13. t. m. ob 17.30 v ul. Imbrani 5 zaradi važnih obvestil.

Sindikati članov prehrane. V petek 12. t. m. ob 19. uri bodo imeli člani in zaupniki upravnega odbora sejo.

Sindikati kemijske stroke. Danes ob 18. uri bo seja upravnega odbora v ul. Zonta 2.

Obkupa. Zaradi popravil bodo vsi uradi ES v soboto 13. t. m. zaprti.

Prenos trupel

Obveščevalni urad ZVU sporoča, da je bil odrejen z odlokom 21. marca 1947. prispevek države za prevoz trupel vojakov, ki so padli v osvobodilni borbi. Znesek, ki znaša od 15 do 30 tisoč lir, bo doleteli generalni komisarji za potaštev padlih v vojni, pri čemer bo upošteval razdaljo med sedanjim krajem pokopa in krajem, kjer ga bodo na novo pokopali ter gospodarske razmere prosilcev. Informacije prejme pri uradu za mornariško pomoč, Trst, ul. Cadorna 11-III.

Pouk na osnovnih šolah

Solsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da bo otvoritev slovenskih in italijanskih osnovnih šol 22. t. m. Redni pouk se prične 6. oktobra. Ostale podatke (vpisovanje)